

28.1.2021

Tiedon hyödyntämisen ja avaamisen hankkeen hankeryhmän kokous

Aika: ke 27.1.2020 klo 9.00–12.00

Paikka: Teams-kokous

Osallistujat: Tanja Lahti, hankepäällikkö, VM puheenjohtaja
Olli-Pekka Rissanen, johtava asiantuntija, VM varapuheenjohtaja

Jäsenet:

Lotta Engdahl, erityisasiantuntija, LVM

Pekka Alhojärvi, erityisasiantuntija, MMM

Sami Niinimäki, ylitarkastaja, OKM

Tuula Helander, erityisasiantuntija, STM (poissa)

Tiina Salminen, johtava asiantuntija, TEM

Jani Heikkinen, neuvotteleva virkamies, VM (myös sihteeristön jäsen)

Anssi Hänninen, erityisasiantuntija, YM (liittyi klo 9.20)

Tarja Riihisaari, toimialan johtaja, Ilmatieteen laitos (poissa)

varajäsen Roope Tervo, pääarkkitehti, Ilmatieteen laitos

Antti Kosonen, innovaatiojohtaja, Maanmittauslaitos

Kaisu Harju, ryhmäpäällikkö, Suomen ympäristökeskus

varajäsen Kristian Meissner, johtaja, Suomen ympäristökeskus (liittyi klo 9.30, poistui klo 11.00)

Hannele Orjala, tietopalvelujohtaja, Tilastokeskus (poistui klo 11.10)

varajäsen Outi Ahti-Miettinen, laatupäällikkö, Tilastokeskus

Jussi Mäkitervo, erityisasiantuntija, Liikenne- ja viestintävirasto (poissa klo 10.05–10.50)

Pasi Rautio, projektipäällikkö, Helsingin kaupunki

Markku Rimpelä, strategiajohtaja, Hämeenlinnan kaupunki (poistui klo 11.40)

varajäsen Ismo Hannula, erityissuunnittelija, Hämeenlinnan kaupunki

Katariina Valtonen, kehittämisspäällikkö, Kouvolan kaupunki (liittyi klo 10.00)

Sirpa Pajula, laatu- ja kehityspäällikkö, Kuopion kaupunki (poissa)

varajäsen Arto Holopainen, innovaatiopäällikkö, Kuopion kaupunki (poistui klo 10.10)

Pekka Kantola, tietohallintojohtaja, Kuusamon kaupunki

Elisa Kettunen, kehittämisspäällikkö, Kuntaliitto (poistui klo 11.48)

Mikko Hoikka, toimialajohtaja, Medialiitto

Tarmo Toikkanen, toiminnanjohtaja, Open Knowledge Finland
Jussi Mäkinen, lakiasianpäällikkö, Teknologiateollisuus (poistui klo 11.00)

Pysyvät asiantuntijat (sihteeristö):

Miina Arajärvi, erityisasiantuntija, VM

Mika Honkanen, kehityspäällikkö, Digi- ja väestötietovirasto

Heidi Innanen, hankekoordinaattori, VM

Kutsutut asiantuntijat:

Essi Kaukonen, projektipäällikkö, Tilastokeskus (asiakohta 4)

Kirsti Pohjanpää, ryhmäpäällikkö, Tilastokeskus (asiakohta 4)

Pyry Collander, opiskelija, CGI Future Talent (asiakohta 7)

Elizabella Kuusiniemi, opiskelija, CGI Future Talent (asiakohta 7)

Markus Kyläheiko, opiskelija, CGI Future Talent (asiakohta 7)

Aleksi Oja, opiskelija, CGI Future Talent (asiakohta 7)

1. Kokouksen avaus ja esityslistan hyväksyminen

Päätös: Todettiin kokous avatuksi klo 9.02, hyväksyttiin esityslista ja todettiin läsnäolijat.

2. Edellisen kokouksen muistion hyväksyminen

Päätös: Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.

3. Ehdotus tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisiksi tavoitteiksi

Olli-Pekka Rissanen VM:stä kertoi ehdotuksen tilanteesta. Ehdotus tiedon hyödyntämisen ja avaamisen strategisiksi tavoitteiksi lähetetään lausuntokierrokselle Lausuntopalvelu.fi:hin VM:n sisäisen käsittelyn jälkeen. Tavoitteena on, että asiasta tehdään jonkinlainen poliittinen päätös, mutta muoto on vielä avoin. TP1-alaryhmässä on saatu paljon kommentteja, jotka on huomioitu tekstissä ja Deloitteen konsultit ovat työstäneet ehdotusta tiiviimmäksi.

Lausuntokierrokseen liittyen järjestetään 9.3. verkkoseminaari, jossa käsitellään ehdotuksen teemoja. Verkkoseminaarin tavoitteena on tarjota sidosryhmille paremmat lähtökohdat lausumiselle.

Ehdotuksessa on vielä muutama avoin kohta, esim. arkistointiin ja pysyvään säilytykseen liittyen kanta on toistaiseksi muodostamatta. Turvaviranomaisten kanssa tulee vielä keskustella tiedon avaamisen ja yhdistelyn riskeistä.

Käytiin keskustelua asiakohtaan liittyen. Kysyttiin mm. pystyttäisiinkö ehdotuksessa menemään vielä hieman syvemmälle, esim. julkisuuslain osalta ja mitkä ovat keskeisiä säännöksiä, jotka vaikuttavat tiedon hyödyntämiseen. Tästä kannustettiin lausumaan lausuntokierroksella. Tuotiin esiin, että datan avaamisessa on osaamishaasteita mm. siksi, että tulevien vuosien aikana

henkilöstö tulee vaihtumaan. Lisäksi korostettiin, että avoin data on paljon enemmän kuin vain rekisterit.

Päätös: Merkittiin tiedoksi ehdotus, siihen liittyvät jatkotoimet ja niistä käyty keskustelu.

4. Tiedon laatukehikko -osahankkeen eteneminen

Essi Kaukonen Tilastokeskuksesta esitteli osahankkeen tilanteen. Alustavat tietoaineistojen laatukriteerit ovat valmistuneet ja ovat [avoimesti kommentoitavissa 28.1.–28.2.2021](#). Laatukriteerit tukevat valmistuttuaan niin tiedon tuottajia kuin tiedon käyttäjiäkin. Alustavat tietoaineistojen laatukriteerit käytiin läpi ja niistä keskusteltiin.

Pilotointia tullaan tekemään konkreettisten tietoaineistojen kanssa kevään aikana. Pilotoinnista on käyty alustavaa keskustelua ja tavoitteena on saada mukaan eri tyyppisiä pilotteja eri kunnianhimoasteilla. Pilottipaketti muodostetaan helmikuun aikana.

Päätös: Merkittiin tiedoksi Tiedon laatukehikko -osahankkeen tilanne.

TAUKO klo 10.10–10.20

5. Vuoden 2020 toimintakertomus, vuoden 2021 toimintasuunnitelma ja työpakettikohtainen eteneminen

Vuoden 2020 toimintakertomuksessa (liite 1) on kuvattu työpaketeissa tehdyt asiat ja todettiin, että viime vuonna saatiin aikaan se, mitä oli tavoitteenakin tehdä. Työpaketeissa 1 järjestettiin kolme sidosryhmätilaisuutta ja tehtiin ehdotusluonnos strategisista tavoitteista erittäin tiukasta aikataulusta huolimatta. Deloitte osoittautui hyväksi kumppaniksi.

Työpakettiin 2 sisältyy kolme osakokonaisuutta, joista toimintamallin kehittämisessä (2.1) edettiin vain asiantuntijakilpailutuksen osalta avoimen datan direktiivin täytäntöönpanosäännösten viivästymisen vuoksi. Kilpailutuksessa valituksi tuli Deloitte, ja toimintamallityö on käynnistynyt tämän vuoden puolella. Toinen osakokonaisuus (2.2) koskee tiedon käytön esteitä, ja loppusyksyllä käytiin läpi jo tehtyjä esteisiin liittyviä selvityksiä ja valmisteltiin niistä kooste. Koostetta hyödynnetään osakokonaisuudessa 2.1. Kolmanteen osakokonaisuuteen (2.3) sisältyviä pilotteja on sovittuina TEM/Aluekehityksen tilannekuva ja PRH sekä lisäksi VK/Tietokirin kanssa on käynnissä keskustelu mahdollisesta yhteistyöstä. TEM:n pilotti on jo käynnistynyt.

Työpaketti 3:n tilanne käsiteltiin edellisessä asiakohdassa.

Työpaketti 4:ssä API-linjauksia valmisteltiin KPMG:n tukemana ja luonnos linjauksista valmistui viime vuoden lopulla.

Työpakettikohtaiset alaryhmät ovat tukeneet työpakettien edistymisessä.

Hankkeen viestintää on tehty aktiivisesti VM:n verkkosivuilla, Trello-alustalla ja sosiaalisen median kanavissa. Viime vuonna toteutettiin verkossa useita sidosryhmätilaisuuksia. Lisäksi lanseerattiin podcast-sarja Tiedon äärellä – tietopolitiikasta tekoihin, josta julkaistiin kaksi jaksoa viime vuonna. Hankkeen ensimmäinen tilannekatsaus pidettiin marraskuussa 2020.

Vuoden 2021 toimintasuunnitelmaa tarkasteltiin jo edellisessä hankeryhmän kokouksessa. Työpaketissa 1 strategisiin tavoitteisiin liittyvän ehdotuksen toimeenpano pohditaan lähiviikkoina ja siihen palataan seuraavassa hankeryhmän kokouksessa. Työpaketissa 2 tuotostavoitteina ovat toimintamallin aikaansaaminen, vähintään yhden pilotin läpivienti, tiedon käytön esteiden tunnistaminen ja saattaminen ratkaistavaksi siltä osin kuin se on mahdollista. Alustavasti on sovittu, että 1.3. ja 15.3. järjestetään valituille sidosryhmille työpajatilaisuudet toimintamallin työstämiseksi.

Käytiin keskustelua arvokkaihin tietoa-aineistoihin liittyen, mutta todettiin, että tässä vaiheessa ei vielä ole tietoa eikä vastauksia kysymyksiin. Komissio on varovaisesti luvannut uutta tietoa muutaman viikon sisällä.

Työpaketissa 3 tuotostavoitteena on saada marraskuun 2021 loppuun mennessä laatukriteerit valmiiksi. Lisäksi pilotoidaan ja laaditaan käyttöönottosuunnitelma.

Työpaketin 4 tuotostavoitteena on saada valmiiksi API-linjaukset ja ohjeistus marraskuun 2021 loppuun mennessä. API-linjausten ja ohjeistuksen ylläpidosta sovitaan tämän vuoden aikana. Työpaketissa tullaan myös tukemaan työtä semanttisen yhteentoimivuuden hallintamallin valmistelemiseksi, tarkastellaan hallintamallia suhteessa tiedonhallintalain yhteentoimivuuden linjauksiin ja selvitetään tietoalueiden yhteistyöryhmien tilannetta. VM:n on tarkoitus rekrytoida kevään 2021 aikana uusi henkilö, joka ottaa vetovastuun tästä työstä. Semanttisesta yhteentoimivuudesta on tehty vuodenvaihteessa tilannekuvaa, jonka myötä kirkastui, että semanttisen yhteentoimivuuden hallinta ja tavoitela puuttuu, lisäksi olisi tarkennettava mikä on VM:n rooli yhteentoimivuuden ohjauksessa tai koordinoinnissa. 9.2. järjestetään kaikille sidosryhmille [avoin verkkotilaisuus](#), jossa esitellään luonnosta API-linjauksista ja niiden tavoitteista. API-linjaukset ovat kommentoitavina [Otakantaa.fi:ssä](#) tammikuun loppuun saakka. Hankeryhmän seuraavassa kokouksessa käsitellään linjauksia tarkemmin.

Käytiin keskustelua erityisesti semanttiseen yhteentoimivuuteen liittyen. Yhteinen visio ja tahtotila tarvittaisiin. Lisäksi ehdotettiin, että VM:n rooli koordinoijana voisi näkyä esim. siinä, että tarjottaisiin toimijoille pohja, ettei tarvitse tyhjältä pöydältä lähteä liikkeelle. Jatkuvuutta tulee miettiä niin, että koordinointi hoituu myös TiHA-hankkeen jälkeisenä aikana.

Asiakohdan lopuksi käytiin lyhyesti läpi hankkeen budjetti. Tämän vuoden budjetti noin miljoona euroa ja siitä noin puolet on jo sidottu. Viestintään on varattu runsaasti rahaa, ja painotettiin, etteivät toimenpiteet saa jäädä kiinni siitä, ettei olla viestitty tarpeeksi.

Päätös: Merkittiin tiedoksi hankkeen toimintakertomus vuodelta 2020 sekä hyväksyttiin vuoden 2021 toimintasuunnitelma. Merkittiin tiedoksi hankkeen työpakettien tilanne. Lisäksi merkittiin tiedoksi hankkeen budjetin toteumatilanne.

6. Viestinnän ajankohtaiset asiat

Kerrottiin, että sidosryhmille on lähetetty kysely hankkeen viestinnän toimista, vastausaikaa on 2.2.2021 saakka. Seuraava podcast-jakso julkaistaan viikolla 5, keväällä on tulossa useita jaksoja. Kaksisuuntaisen viestinnän keinoista Trello-alusta on käytössä ja hankkeen tilannekatsauksia järjestetään kahden kuukauden välein, seuraava on maaliskuussa. Käytiin läpi tulevat tapahtumat.

Päätös: Merkittiin tiedoksi hankkeen viestinnän asiat.

7. CGI Future Talent -ohjelman opinnäytetyöt

Osana CGI Future Talent -ohjelmaa neljä opiskelijaa on tehnyt opintoihinsa liittyvän lopputyön TiHA-hankkeen eri teemoista. Pyry Collander, Elizabella Kuusiniemi, Markus Kyläheiko ja Aleks Oja esittelivät lyhyesti lopputöidensä keskeisimmän sisällön ja tutkimusongelmat.

Päätös: Merkittiin tiedoksi CGI:n Future Talent -ohjelman opiskelijoiden opinnäytetöiden tilanne.

8. Muut asiat

- Open Data Maturity 2020 -vertailututkimuksen tulokset

Suomi sijoittui tutkimuksessa sijalle 14., eikä lukeudu kärkimaihin. Tutkimustuloksista laadittu taustadokumentti löytyy Tiimeristä hankeryhmän materiaaleista. Jos taustadokumentista herää ajatuksia, niin hankeryhmäläisten toivottiin olevan niistä yhteydessä hanketiimiin.

- Data Governance Act ja muu EU:n sääntely

Data Governance Act tulee vaikuttamaan koko julkiseen hallintoon, mutta vielä ei tiedetä tarkkaan miten. Mainittiin lisäksi Digital Service Act ja Digital Market Act, joilla on heijastusvaikutuksia julkiseen hallintoon. U-kirjeet lähtevät ensi viikolla eteenpäin ja kansallinen käsittely tapahtuu EU-jaostoissa. Hankeryhmäläisiä kannustettiin seuraamaan näiden etenemistä.

Päätös: Merkittiin tiedoksi muut asiat.

9. Seuraavat kokoukset

Seuraavat kokoukset on sovittu pidettävän:

torstaina 18.3.2021 klo 9.00–12.00

torstaina 27.5.2021 klo 9.00–12.00

Kokoukset pidetään lähtökohtaisesti verkkokokouksina.

Päätös: Merkittiin tiedoksi seuraavat kokousajankohdat.

10. Kokouksen päättäminen

Päätös: Kiitettiin osallistujia ja kokous päätettiin klo 12.01.